

LBRIS

We know
books

AURELIAN CHISTOL

GENERALUL
GABRIEL MARINESCU
ÎNTRE LEGE ȘI FĂRĂDELEGE

Ediția a II-a revizuită

 CETATEA
DE SCAUN

Cuprins

PREFAȚĂ	7
CUVÂNTUL AUTORULUI.....	15
CAPITOLUL I: PRIMII PAȘI ÎN VIAȚĂ. ÎNCEPUTUL CARIEREI MILITARE	23
CAPITOLUL II: ÎN VÂLTOAREA „MARELUI RĂZBOI”. OSTAȘ AL ROMÂNIEI ÎNTREGITE.....	55
CAPITOLUL III: <i>HOMO REGIUS</i> : POLIȚIST NOVATOR ȘI INFRACTOR, MEMBRU AL CAMARILEI, MINISTRU	109
CAPITOLUL IV: OM DE SPORT ȘI INIȚIATOR AL UNOR LUCRĂRI DE INTERES PUBLIC.....	279
CAPITOLUL V: VICTIMĂ A INGRATITUDINII CARLISTE ȘI A SPIRITULUI VINDICATIV LEGIONAR	341
BIBLIOGRAFIE	389

PREFAȚĂ

Pentru specialiștii în istoria contemporană a României și pentru pasionații de istoria românească interbelică, numele lui Gavrilă Marinescu este bine cunoscut. Imaginea standard care i s-a creat de-a lungul timpului a fost aceea a unui personaj foarte apropiat de regele Carol al II-lea, care a contribuit decisiv la actul „Restau- rației”, a unui membru foarte influent al camarilei regale, dispus să satisfacă toate capriciile suveranului, trecând peste orice obstacol de ordin legal și moral. De asemenea, Gavrilă Marinescu a fost perceput de contemporani drept un ins foarte corupt, amestecat în mari afaceri, spre beneficiul propriu și al regalului său șef. Într-un cuvânt un personaj malefic, dispus la toate compromisurile și tranzacțiile, cu o uriașă capacitate de supraviețuire în toate regimurile politice și în toate situațiile. În foarte multe lucrări este menționată și moartea sa cumplită în noaptea de 26/27 noiembrie la închisoarea Jilava, el fiind ucis, împreună cu alte câteva zeci de persoane, de legionari.

Până relativ recent a rămas în penumbră activitatea sa anterioară domniei de zece ani ai lui Carol al II-lea și mai ales cariera sa militară antebelică și activitatea în timpul Primului Război Mondial. Redeschiderea „dosarului” lui Gavrilă Marinescu aparține lui Florin Șinca, acesta realizând o primă biografie a controversatului personaj¹.

Iată că istoricul Aurelian Chistol, cadru didactic al Universității din Pitești, revine, prin lucrarea de față, asupra vieții și activității lui Gavrilă Marinescu, personalitate pe care o caracterizează ca fiind „contradictorie și complexă”. O face cu deplin profesionalism și acoperind multe din „petele

---

¹ Florin Șinca, *Generalul Gabriel Marinescu, polițistul regelui Carol al II-lea*, Editura RCR Editorial, București, 2013.

albe” ale biografiei contorsionate a celebrului „Gavrilă”, temut, detestat, dar și admirat de generația anilor '30.

Aurelian Chistol a cercetat multe fonduri din Arhivele Militare Române, aflate la Pitești și cele din Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale și din filiala județului Argeș, reușind să aducă contribuții deosebit de importante referitoare la începuturile carierei sale militare. Autorul arată cât se poate de clar că Gavrilă Marinescu a avut un parcurs standard pentru cei care au optat pentru haina militară. A urmat Școala fiilor de militari din Iași (1901-1905), prima instituție de acest gen din istoria armatei române² și apoi Școala militară de infanterie și cavalerie din București, aflată atunci pe Dealul Spirii³. A avut performanțe școlare bune ceea ce i-a adus recunoașteri din partea șefilor și autorităților.

După absolvirea școlii și obținerea gradului de sublocotenent la 1 iulie 1907 a fost repartizat la Batalionul 6 vânători. După un parcurs prin alte unități a revenit la unitatea inițială, comandată acum de locotenent-colonelul Alexandru Sturdza, ce va ajunge un mare și neplăcut caz în istoria armatei române, prin actul trecerii sale la inamic în ianuarie 1917⁴. Acesta l-a caracterizat elogios. Dar, prezența în Batalionul 6 vânători îi va marca pentru întotdeauna destinul lui Gavrilă Marinescu; acest lucru datorându-se faptului că prințul Carol a efectuat, din dispoziția regelui

---

² Gl.mr.(r) ing. Dumitru Atanasiu, col.(r) dr. Victor Atanasiu, col.(r) Gheorghe Eftimescu, lt.col. Niculae Niculae, *Contribuții la istoria învățământului militar din România*, vol.I, Editura Militară, București, 1972; General-locotenent Constantin Opriță, general-maior (r) ing. Dumitru Atanasiu, colonel (r) dr. Victor Atanasiu, *Învățământul militar românesc. Tradiție și actualitate*, Editura Militară, București, 1986.

³ Căpitan Nicolae Uică, *Istoricul Școlii Militare de Infanterie de la anul 1847-1911*, Tipografia George Ionescu, București, 1911.

⁴ Detalii în Petre Otu, Maria Georgescu, *Radiografia unei trădări. Cazul colonelului Alexandru D.Sturdza*, Editura Militară, București, 2011.

Carol I, stagiul militar în această unitate, instructor fiind căpitanul Mihai Buttescu. De precizat că Buttescu a fost instructor în Școala Militară, el avându-l ca elev pe Gavrilă Marinescu.

Aici s-au stabilit primele legături dintre locotenentul Gavrilă Marinescu, șef al secției mitraliere și viitorul rege al României⁵. Relația dintre cei doi a continuat și la Regimentul de vânători de gardă „Regina Elisabeta” unde prințul Carol cu gradul de căpitan, era comandantul companiei 1. Memoriile lui Mihai I. Buttescu rețin lucruri foarte interesante: „Așadar, după trei ani de la despărțirea noastră din al 6-lea de Vânători, ne întâlnirăm iarăși, în corpul în care am îmbrăcat pentru prima oară uniforma română [...] Am găsit aici și pe vechii camarazi de Companie ai Prințului, de la 6 Vânători: Locotenentii Marinescu Gavril, Vasilescu și Ionescu-Munte Sebastian, precum și pe fostul Adjutant al lui Sturdza de la 6 de Vânători, Locotenentul Vârtejanu; toți aceștia atrăseseră în amicitia Prințului și pe alți ofițeri, între care și pe Locotenentii Coslinski(Mitzi) un bun „causeur” și Lazăr Horia, un admirabil bariton. Dar, ca și la 6 de Vânători, cel mai serios ajutor al Prințului a rămas singur Vasilescu, ceilalți profitau prea bine de spiritul camaraderesc al Prințului”⁶.

Incorectitudinile financiare ale viitorului șambelan al curții lui Carol al II-lea erau sesizabile de atunci. „La aprovizionare, notează Buttescu, ajutorul de comandant al unității, Locotenentul Marinescu Gavril, deși trupa avea o masă excelentă, realiza economii bănești, netrecute oficial, nicăieri, pentru că se încasau banii alocați efectivului celor ținuți în acte prezenți și nu se cheltuiau banii celor învoiați acasă neoficial. Era,

---

⁵ Mihai I. Buttescu, *Vânătorii reginei Elisabeta. Memoriile unui ofițer din garda regală*, ediție îngrijită, prefată și indice de comandor (r) Gheorghe Vartic, Editura Militară, București, 2012, p.222.

⁶ Ibidem, p.263.

așadar, o întregă încorectitudine pusă formal în funcțiune, de multe decenii, care punea la grele încercări „cinstea oșteanului” și mai ales „onoarea ofițerului.

Ce puteam face eu ca să înlocuiesc o astfel de situație ? Și cât timp mi-ar fi trebuit ! Era deci, încă odată, nevoie de o „educație militară”, care să înceapă de sus în jos?

Într-o zi, „cercetașii” din București organizează o tabără de 24 ore, la șosea, aproape de hipodrom. Prințul le-a promis că va sta cu ei în tabără la exerciții și noaptea în corturi. Pe la terminarea ser- viciului de după prânz, la cazarmă, sosi Prințul echipat ca „cer- cetaș” și ne invită, pe cei vechi din al 6-lea de Vânători, să luăm loc în mașina cu care venise, ca să-i vizităm tabăra. El, la volan, ne conduse acolo. După ce vizitarăm pe copii, la corturile lor, luând, veseli și expansivi, masa lor cercetășească, pesmeți, fripturi reci, brânză, fructe, cu apă rece din termos-uri, având fiecare lângă el sacul, lopata, târnăcopul, iar după gât, fluierul, busola și carnetul, trecurăm în cortul Prințului, unde luarăm cu toții aceeași masă cercetășească.

La întoarcere, Prințul de la volan – eu lângă dânsul – auzii reflecția lui Gavril Marinescu, din spate, către Ionescu-Munte:

– Toate bune; dar apa aia chioară mi-a stârnit o sete turbată !

–Așteaptă puțin că te adăp eu cât vrei ! îi strigă Prințul, peste umăr.

Mi-am zis că Gavril îl încurcă toată noaptea și când ajunserăm la piața Buzești, unde coborâră Vasilescu și Ionescu-Munte, eu întrebai pe Prinț dacă cercetașii sunt obligați să stea în tabără toată noaptea; la răspunsul lui afirmativ, Gavril Marinescu coborî și el.

–Ți-a trecut setea ? îl întrebă Prințul.

–Uitasem că e vorba de o tabără serioasă, se scuză Marinescu. Am coborât și eu; iar Prințul se întoarse în tabără.

Eram convins că Prințul n-ar fi fost în stare să refuze pe

Gavril, chiar cu riscul de a lipsi toată noaptea din tabără, dacă nu i-aș fi atras atenția asupra obligației ce-i revenea. Și aceasta numai pentru că nu se gândise la ea, căci altfel n-ar fi amenințat pe Gavril cu adăpatul imediat⁷.

În jurnalul său, Buttescu prezintă și alte „năzbâții” ale prințului Carol la care locotenentul Marinescu era mai întotdeauna părtaș. Este suficient să amintim faptul că la o agapă ostășească, viitorul rege al României a bătut o tobă până a spart-o, ceea ce constituit un subiect de senzație pentru ziarști, unul dintre ei, Casimir, publicând un reportaj antidinastic. Grupul de ofițeri din preajma lui Carol a cerut satisfacție în duel, dar ziaristul în cauză a refuzat un asemenea gest de onoare. Atunci ofițerii l-au bătut zdravăn, ceea ce provocat scandal în lumea bucureșteană. Pentru o asemenea faptă, Grupul, din care făcea parte și Gavrilă Marinescu, a fost pedepsit cu zece zile închisoare la fortul Jilava.

De prisos a spune că ofițerii închiși au fost vizitați de Carol care a întins o petrecere de pomină în fortul Jilava, locul recluziunii celor care au apărat blazonul prințului moștenitor al României.

Dar, așa cum arată foarte bine Aurelian Chistol, Gavrilă Marinescu a fost un ofițer cu simțul răspunderii și curajos care și-a probat calitățile în timpul Primului Război Mondial, ceea ce n-a fost cazul cu prințul Carol. Rămâne pilduitor gestul lui Marinescu de a cere onoarea ca batalionul său să fie primul care deschide atacul în celebra bătălie de la Mărăști⁸. Comportarea sa în această confruntare,

⁷ Ibidem, p.266.

⁸ Pentru această confruntare, singura operație ofensivă majoră a armatei române a se vedea, între altele: Generalul G.A. Dabija, *Armata română în războiul mondial (1916-1918)*, vol. IV, București, 1936; Alexandru Ioanițiu, *Războiul României*, vol. II, București, f.a; Constantin Kirițescu, *Istoria Războiului pentru întregirea României 1916-1919*, vol II, București, 1927; Petre Otu, *Mareșalul Alexandru*

dar și în altele a fost răsplătită cu ordinul Mihai Viteazul, clasa a III-a, cea mai înaltă decorație de război, instituită de regele Ferdinand⁹.

Decretul de decorare aprecia că maiorului Gabriel Marinescu i se conferă ordinul „Pentru spiritul de sacrificiu de care a dat dovadă cerând să lupte în linia întâi cu batalionul la ruperea frontului german de la Mărăști, unde în ziua de 11 iulie a cucerit pozițiile întărite ale acestuia și apoi satele Topești și Bârsești de pe valea râului Putna”¹⁰.

Activitatea sa militară, de ostaș al „României întregite” cum este numit capitolul al II-lea al lucrării continuă pe aceleași coordonate și în primul deceniu interbelic, Gavrilă Marinescu urcând în ierarhie până la gradul de colonel și comandant al Regimentului 9 vânători. Unitatea sa a avut un rol foarte important în actul „Restaurației”, așa cum impropriu a fost denumită revenirea lui Carol în România.

Cel mai substanțial capitol al lucrării este dedicat activității lui Gavrilă Marinescu în timpul domniei lui Carol al II-lea. În tot acest răstimp el a fost concomitent un membru influent al camarilei regale, un manager iscusit al poliției Capitalei, un ministru al ordinii publice, aflat în plin război cu mișcările subversive ale României, în special cu mișcarea legionară, un mare corupt și, apreciază cu dreptate autorul, un infractor de notorietate.

Este un capitol bine realizat, în care se aduc o sumă de informații de interes ce lămuresc pe deplin statutul și rolul colonelului, ulterior general, Gavrilă Marinescu, în cadrul camarilei regale. Cunoscător al tuturor dedesubturilor și

---

Averescu. *Militarul, omul politic, legenda*, Editura Militară, București, 2005, Idem, *Mareșalul Constatin Prezan. Vocația datoriei*, Editura Militară, București, 2008.

⁹ Detalii în Eugen Ichim, *Ordinul militar de război „Mihai Viteazul”*, Editura Modelism & Jertfa, București, 2000, p.11-50.

¹⁰ *Ibidem*, p.65.

secretelor oculte, autor a nu puține matrapazlâcuri ce satisfăceau diverse cereri regale, Gavrilă, cum era cunoscut în epocă, s-a descurcat și a reușit să reziste răstimp de un deceniu atmosferei pline de intrigi de la Palatul Regal. Dar, „afacerea Auschnitt” a determinat dizgrația sa, pe care a primit-o cu demnitate, după cum arată documentat Aurelian Chistol.

Capitolul al IV-lea prezintă o altă fațetă a personalității atât de complexe a lui Gavrilă Marinescu, aceea de om de sport, de susținător al acestuia, mai ales al fotbalului. Era o postură care aducea multă vizibilitate publică, dar care estompa activitatea sa nu întotdeauna ortodoxă în fruntea poliției Capitalei. Activitatea de promotor și susținător al fotbalului este meritorie, dar ea a fost presărată cu destule scandaluri, prezentate pe larg de autorul cărții. Gavrilă Marinescu nu era o persoană pătrunsă de fair play-ul specific oricărei competiții sportive, el neștiind să piardă.

Excluderea din zona favorurilor regale l-a determinat să fie critic, mai ales în particular, cu regimul instalat de Carol în februarie 1938 și cu anturajul creat în jurul Palatului Regal. În perioada atât de grea a lunilor iunie-iulie 1940, Gavrilă Marinescu a fost o voce lucidă care a avertizat, atât cât i-a stat cu putință, asupra pericolelor care amenințau țara. În mod firesc, el a combătut alianța dintre regimul Carol și legionari, care îi crea o situație deosebit de dificilă pe plan personal. Înlăturarea regelui Carol și venirea la putere a generalului Ion Antonescu împreună cu mișcarea legionară s-a dovedit extrem de gravă pentru Gavrilă Marinescu. A fost închis, judecat și omorât de legionari în condiții explicate pe larg în lucrare de autor.

În concluzie, Aurelian Chistol a elaborat o lucrare care lămurește în mare măsură viața și activitatea unui personaj extrem de controversat. Ofițer capabil, îndrăgostit de meseria armelor, foarte curajos pe câmpul de luptă, cu simțul

răspunderii personale, Gavrilă Marinescu a optat, în perioada interbelică, pentru cariera de slujbaş al regelui Carol al II-lea, ce i-a adus putere, notorietate, avere, dar și sfârșitul cumplit de la Jilava. În fapt, se poate spune că întâlnirea cu prințul moștenitor Carol la Batalionul 6 vânători a fost hotărâtoare pentru cariera și destinul său.

Cartea beneficiază de o bibliografie extinsă, iar stilul se adaptează personajului, având, pe alocuri, alura unui roman polițist de bună calitate. Analiza este multilaterală, echilibrată, cu inserții utile în viața și dinamica societății. O recomand călduros tuturor celor interesați de secvența românească interbelică, cu deosebire de domnia lui Carol al II-lea, personaj, la rândul său, cu multe calități și defecte.

Prof. univ. dr. Petre Otu

CUVÂNTUL AUTORULUI

În numeroase cazuri, istoria se dovedește a fi ingrată cu autorii materiali ai faptelor care-i conferă substanță și savoare, lăsând colbul uitării, totale sau parțiale, să se aștearnă peste ei, în timp ce, ecourile se răsfrâng, cvasiexclusiv, asupra înfăptuitorilor simbolici ai evenimentelor, menite a-și pune amprenta indelebilă pe destinele unor țări sau popoare.

Astfel de situații se înregistrează și în România modernă, un stat edificat și consolidat grație abnegației și spiritului de sacrificiu al elitei sale civile și militare, intrate, mai mult sau mai puțin, sub lupa cercetătorilor istoriei noastre naționale. Unii dintre membrii acestei elite au fost evidențiați la justa lor valoare, sau supralicitați de către literatura de specialitate, pe când alții, mai puțin norocoși, au intrat într-un nemeritat con de umbră, deși, în epoca lor, au beneficiat de o impresionantă notorietate.

Considerând că aprecierea lui Thomas Carlyle (1795-1881), potrivit căreia: „Istoria lumii este biografia oamenilor mari”, poate avea o valoare cvasiaxiomatică, chiar dacă trebuie amendată, în sensul de a nu cădea în eroarea neglijării rolului miilor de anonimi făuritori efectivi ai marilor evenimente, considerăm că, evoluția istorică a României s-a datorat acțiunilor și demersurilor elitei sale naționale.

Prin lucrarea de față, ne propunem să readucem în atenție personalitatea complexă și extrem de contradictorie a generalului Gabriel Marinescu, stâlp de bază al Camarilei regelui Carol al II-lea, vreme de aproape un deceniu.

Elaborarea respectivului studiu biografic a necesitat o analiză sistematică, întreprinsă pe mai multe paliere, a

luminilor și a umbrelor din viața controversatului militar, originar din zona deluroasă a Argeșului. Dată fiind întreprinderea mai multor planuri, am optat pentru o expunere problematizată a elementelor factologico-descriptive esențiale în vederea conturării unui portret fizic, moral și psihologic al eroului lucrării de față.

Pornind la drum fără niciun fel de idei preconcepute, am abordat problematica analizei personalității generalului Marinescu prin prisma obiectivității totale și a echilibrului care trebuie să caracterizeze un astfel de demers, fără a neglija nuanțele și detaliile menite a conferi culoare și substanță evocării.

După cum era și firesc, am acordat atenția cuvenită prezentării mediului familial în cadrul căruia s-a format copilul și adolescentul Gabriel Marinescu, evidențiind propensiunea sa către cariera militară, similară celei a propriilor frați, Nicolae și Victor.

O parte importantă a lucrării a fost consacrată Războiului Întregirii Naționale, deoarece, de-a lungul desfășurării acestuia, calitățile de ofițer, de bun camarad și de comandant ale tânărului ostaș originar din Tigveni s-au manifestat cu prisosință.

Pe fondul teribilelor confruntări din anii 1916-1917, el a beneficiat de o binemeritată ascensiune profesională, avansând ,atât în grad, cât și în funcție. Definitiv pentru modul în care Gavrilă-după cum i se adresau, deopotrivă, prietenii intimi, dar și dușmanii din perioada interbelică - a înțeles să trăiască experiența traumatizantă a conflagrației și să se dăruiască patriei, s-a dovedit a fi momentul declanșării ofensivei de la Mărăști, din 11 iulie 1917, atunci când a cerut ca batalionului aflat în subordinea sa să i se acorde onoarea de a porni primul la atac. Spiritul de sacrificiu al tânărului maior, dar și competența dovedită pe câmpul de luptă au dus la includerea sa în grupul select al cavalerilor Ordinului „Mihai Viteazul”.